

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12,
21¹, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 380, 381, 382, 421, 484, 576, 577, 579, 581, 584, 587, 588,
589, 594, 608, 609, 616, 617, 619, 620, 621, 627, 644, 666, 671, 673, 675, 676, 678
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 565¹ IR 574¹
STRAIPSNIAIS BEI 591 IR 677 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. IX-2112 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(toliau – ANK projektas, Projektai)
TAP 22-914 (2), 22-913(2), 22-912 (2);
TAIS 22-7837(2), 22-3999(3), 22-4000(3).
2022-06-20 Nr. NV-1765
Vilnius

Projekto rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas - nustatyti nuotolinę administracinių nusižengimų teiseną ir baudų už administracinius nusižengimus priverstinio vykdymo institutą; patikslinti nepilnamečių arba asmenų, kurie dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pasinaudoti savo teisėmis, atstovavimo nuostatas bei griežtinti administracinę atsakomybę už geležinkelių transporto eismo saugos ir geležinkelių sistemos reikalavimų nesilaikymą.

Esama situacija

ANK projektas, nustatant nuotolinės administracinių nusižengimų teisenos galimybę ir konsoliduojant kitus institucijų siūlymus parengtas vykdant Vyriausybės 2021–2024 metų teisėkūros plano, kuriam buvo pritarta 2021 m. kovo 31 d. Vyriausybės positarime, 160 punktą.

Galiojančiame ANK nėra nustatyta galimybė asmenims administracinio nusižengimo teisenoje dalyvauti naudojantis informacinėmis ir elektroninių ryšių technologijomis.

Baudžiamojo proceso kodekso 8(2) straipsnis numato galimybę atlikti asmens apklausą, užtikrinti dalyvavimą bylos nagrinėjime naudojantis informacinės ir elektroninių ryšių technologijomis (per vaizdo konferencijas).

Būtina didinti saugumą geležinkelių transporto sistemoje bei atsakomybę už geležinkelių sistemos reikalavimų tinkamą vykdymą. 2019 m. Lietuvoje įvyko 9 dideli eismo įvykiai, 4 asmenys juose žuvo, 5 buvo sužeisti. 2020 m. fiksuota 10 didelių eismo įvykių, palyginti su 2019 m., žuvusių asmenų skaičius padidėjo iki 6, sunkiai sužeistų sumažėjo 1 asmeniu.

Saugaus elgesio geležinkelių transporte propagavimo kampanijos ir švietimo priemonės nepakankamai efektyvios, todėl piniginės baudos išlieka svarbi priemonė, sulaukanti asmenis nuo nusižengimų darymo bei galinčia paveikti asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų reikalavimų.

Šiuo metu galiojantis ANK:

- nenumato galimybės atlikti procesinių veiksmų ar dalyvauti bylos nagrinėjime naudojantis informacinėmis ir elektroninių ryšių technologijomis (per vaizdo konferencijas);
- nutarimo skirti baudą vykdymo senatis nėra įtraukta į nutarimų skirti baudą vykdymo nutraukimo pagrindų sąrašą;
- nustato ydingą teisinį reguliavimą, kai baudos pakeitimo viešaisiais darbais procedūros iniciatore turi būti institucija, priėmusi nutarimą, kuri privalo gauti asmens sutikimą dėl baudos pakeitimui viešaisiais darbais, kas sudaro prielaidas asmenims vilkinti priverstinį baudos išieškojimą, piktnaudžiauti procesu;

- nenustato, kas turėtų atstovauti administracinę atsakomybę traukiamam ar nukentėjusiajam nepilnamečiui arba dėl fizinio ar psichinio trūkumų negalinčiam pasinaudoti savo teisėmis asmeniui, kai jų teisėti interesai nesutampa su atstovų pagal įstatymą interesais;

- išplėsti atleidimo nuo administracinės atsakomybės atvejus, kai asmuo aktyviai padeda išaiškinti kito asmens padarytą ne tik administracinį nusižengimą, bet ir nusikalstamą veiką, siekiant tinkamo Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo;

- nustato pernelyg mažas baudas už teisės aktuose įtvirtintų geležinkelių transporto eismo saugos ir geležinkelių sistemos reikalavimų nesilaikymą, kurios neleidžia pasiekti administracinių nuobaudų tikslų. Be to, dalis ANK įtvirtintų administracinių nusižengimų geležinkelių transporto srityje sudėčių dubliuoja kituose ANK straipsniuose įtvirtintas sudėtis ir (arba) administracinė atsakomybė už atitinkamose nuostatose nurodytus nusižengimus de facto nėra taikoma.

Projekto esmė.

Siūloma ANK projekte:

- įtvirtinti galimybę atlikti procesinius veiksmus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas nuotoliniu būdu, naudojant informacinės ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas);

- supaprastinti viešųjų darbų skyrimo ir atlikimo mechanizmą vykdant priverstinį nutarimų skirti baudą vykdymą: baudos pakeitimo viešaisiais darbais iniciatyva perduodama pačiam pažeidėjui – siūloma atsisakyti administracinę atsakomybę traukiamo asmens sutikimo, kaip sąlygos institucijai pakeisti šiam asmeniui baudą viešaisiais darbais tais atvejais, kai jis neturi turto ir pajamų, iš kurių būtų galima išieškoti baudą;

- įtvirtinti galimybę teismui ar administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka nagrinėjančiai institucijai, neleisti atstovui pagal įstatymą dalyvauti procese kaip atstovui, jeigu tai prieštarauja nepilnamečio ar dėl fizinio ar psichinio trūkumų negalinčio pačiam pasinaudoti savo teisėmis asmens interesams arba gali pakenkti administracinių nusižengimų teisenai;

- nustatyti, kad pranešėjas atleidžiamas nuo administracinės atsakomybės, jeigu aktyviai padėjo išaiškinti kito asmens padarytą nusikalstamą veiką (ne tik kito asmens padarytą administracinį nusižengimą);

- griežtinti administracinę atsakomybę už teisės aktuose įtvirtintų geležinkelių transporto eismo saugos ir geležinkelių sistemos reikalavimų nesilaikymą, kadangi dabar galiojančios baudos yra palyginti nedidelės ir neleidžia pasiekti administracinės nuobaudos tikslų, kylanti žala nesilaikant geležinkelių transporte saugumo ir kitų reikalavimų yra daug didesnė nei asmeniui skiriama bauda; taip pat pavesti administracinę atsakomybę už nusižengimus taikyti tiems viešojo administravimo subjektams, kurie pagal kompetenciją taiko atsakomybę už panašius ANK nustatytus administracinius nusižengimus, arba panaikinti administracinę atsakomybę už tam tikras veikas, kai ji nustatyta netikslingai.

Siūloma Mokesčių administravimo įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte:

- įtvirtinti nuostatą, kad nutarimų skirti administracinę nuobaudą vykdymas būtų nutraukiamas suėjus nutarimo skirti administracinę nuobaudą vykdymo senačiai. Šio įstatymo 14 straipsnį papildžius nuostata, kad mokestinė prievolė pasibaigia, kai suėjo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas, Valstybinei mokesčių inspekcijai būtų sudaryta galimybė praktiškai taikyti priverstinio vykdymo senatį baudoms už administracinius nusižengimus ir priimti sprendimą pripažinti mokestinę prievolę pasibaigusią ir nurašyti ją iš apskaitos duomenų.

Derinimas.

Teisingumo ministerija siūlomas keisti ANK nuostatas derino su visomis ministerijomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos antstolių rūmais, Policijos departamentu ir Valstybine mokesčių inspekcija.

Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Energetikos ministerija, Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Žemės ūkio ministerija pastabų ir pasiūlymų neturėjo.

ANK projektas patikslintas pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Policijos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pastabas ir pasiūlymus.

Susisiekimo ministerija siūlomas keisti ANK nuostatas patikslino pagal Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamento, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Dėl Policijos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Vilniaus, Kauno, Šiaulių miestų savivaldybių administracijų, Lietuvos antstolių rūmų pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma, joje pateikiami Teisingumo ministerijos argumentai vertintini kaip pagrįsti.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Projektas svarstytas 2022 m. birželio 7 d. tarpinstituciniame pasitarime. Po tarpinstitucinio pasitarimo ANK projektas patikslintas pagal Policijos departamento pastabas, suderintos tarpinstitucinės atsakomybės ir įgaliojimų nuostatos pradėti administracinę teiseną pagal ANK 374 straipsnį „Naudojimosi geležinkelių transporto priemonėmis taisyklių pažeidimas”.

Įstatymų projektų aiškinamasis raštas ir teikimas patikslinti atsižvelgus į Vyriausybės kanceliarijos Viešojo valdymo grupės pažymoje pateiktą pasiūlymą dėl Projektų vykdymo lėšų ir jų šaltinių nurodymo.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė, įvertinusi ANK ir Vyriausybės nutarimo projektų, patikslintų po tarpinstitucinio pasitarimo pagal Policijos departamento pateiktas pastabas ir pasiūlymus, ir MAĮ projekto atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, pastabų ir pasiūlymų neturi (2022 m. birželio 20 d. išvada Nr. NV-1763).

Nauda visuomenei

Bus užtikrintas administracinių nusižengimų bylų teisenos operatyvumas ir ekonomiškumas; išvengta nereikalingų ir beprasmių teisinių procedūrų su tais pažeidėjais, kurie linkę vilkinti ar piktnaudžiauti vykdymo procesu; užtikrinti nepilnamečių ir dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teisėmis asmenų teisėti interesai; efektyvių ir atgrasančių nuobaudų taikymas administracinius nusižengimus padariusiems asmenims, siekiant sumažinti asmenų daromų administracinių nusižengimų geležinkelių transporto srityje skaičius; bus sukurtas prielaidos sklandžiai ir veiksmingai įgyvendinti Pranešėjų apsaugos įstatymą, pranešėjų apsaugos sistema bus subalansuota, leis atkleisti daugiau įvairių teisės pažeidimų ir plačiau užtikrinti viešojo intereso gynimą.

Valstybės biudžeto poreikis

Projektų rengėjai nurodo, kad papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, tačiau Administracinių nusižengimų registro tobulinimui bus naudojami Vidaus reikalų ministerijos Administracinių nusižengimų registro priežiūrai skiriami asignavimai (apie 30 000 Eur.).

Atitiktis Vyriausybės programai

Projektas atitinka Aštuonioliktosios Vyriausybės programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Dalykinio vertinimo išvada.

Siūlome Projektus svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).